

УДК 82.09

ББК 83.3(0)

Ф 88

Організатори конференції – кафедра зарубіжної літератури та слов'янських мов,
кафедра теорії і практики англійської мови ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Голова оргкомітету конференції –

І.Ф. Прокопенко – *радник ректора, доктор педагогічних наук, академік НАПН
України*

Співголови оргкомітету конференції –

Ю.Д. Бойчук – *проректор з наукової роботи, доктор педагогічних наук, член-
кореспондент НАПН України*

К.Ю. Голобородько – *декан українського мовно-літературного факультету імені
Г.Ф. Квітки-Основ'яненка, доктор філологічних наук, професор*

Науковий керівник конференц-проекту –

С.К. Криворучко – *доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри
зарубіжної літератури та слов'янських мов*

Члени оргкомітету:

Л.В. Гармаш – доктор філологічних наук, професор кафедри української і зарубіжної літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова

І.І. Степанченко – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов

О.О. Скоробогатова – доктор філологічних наук, професор кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов

І.І. Костікова – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і практики англійської мови

Т.І. Тищенко – кандидат філологічних наук, професор кафедри української і зарубіжної літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова

А.Г. Козлова – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов

М.М. Журенко – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов

І.В. Разуменко – кандидат філологічних наук, професор, професор кафедри зарубіжної літератури та слов'янських мов

Секретарі: О.О. Атанова, Л.О. Корнієнко

«Фрізманівські читання: науково-методична спадщина, продовження традицій». Програма і тези доповідей Всеукраїнської науково-методичної конференції (24 вересня 2020 року). Харків. ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. 112 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (Протокол № 5 від 1.09.2020)

Конференція присвячена вшануванню пам'яті літературознавця, доктора філологічних наук, професора, багаторічного завідувача кафедри світової літератури ХНПУ імені Г.С. Сковороди Леоніда Генріховича Фрізмана з нагоди 85-ої річниці від дня народження.

Для науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних закладів вищої освіти та вчителів загальноосвітніх шкіл.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Румянцева-Лахтіна О.О. ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНЕ ПРОЧИТАННЯ СІМЕЙНОЇ ХРОНІКИ «МАРІЯ» УЛАСА САМЧУКА КРІЗЬ ПРИЗМУ ФІЛОСОФСЬКОГО КОНТЕКСТУ ЧАСОПРОСТОРОВОЇ ВЕРТИКАЛІ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ	80
Самойленко О.В. АЛЬТЕРНАТИВНІ ПІДХОДИ ДО ПРИРОДИ СКЛАДНИХ СЛІВ	81
Саппа Н.Н. ФРАЗЕОЛОГИЗМИ О НАКАЗАНИЯХ В КОНТЕКСТЕ ЮРИДИЧЕСКОЙ ПСИХОЛОГИИ	82
Семенова Л.В. ОСОБЕННОСТИ ВОПЛОЩЕНИЯ ОБРАЗА ЖЕНЩИНЫ-ВОЗЛЮБЛЕННОЙ В ЛИРИКЕ Е. ЕВТУШЕНКО.....	83
Силаев А.С. ПРОШЛОЕ КАК «ЦЕНТР ОСМЫСЛИВАЮЩЕЙ АКТИВНОСТИ» В ПОВЕСТИ И. БУНИНА «СУХОДОЛ»	84
Скоробогатова Е.А. ИМЕННЫЕ И НЕИМЕННЫЕ БИНОМЫ В ЛИНГВОПОЭТИЧЕСКОМ ИЗУЧЕНИИ.....	85
Солошенко-Заднепровская Н.К. Л.Г. ФРИЗМАН: ЧЕЛОВЕК, УЧИТЕЛЬ, УЧЕНЫЙ	86
Стаканкова Т.П. СЕМАНТИКА КОНСТРУКЦИЙ С ТВОРИТЕЛЬНЫМ СРАВНЕНИЯ	87
Старостенко Т.Н. КАПИТАН (Посвящается светлой памяти Леонида Генриховича Фризмана)	88
Стаценко О.М. ФОРМУВАННЯ ПИТАННЯ ГЛОТОГЕНЕЗУ У ФІЛОСОФІІ ТА ЛІНГВІСТИЦІ.....	90
Степанченко И.И. О ЛИНГВИСТИЧЕСКОМ АНАЛИЗЕ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТЕКСТА С ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ТОЧКИ ЗРЕНИЯ.....	91
Сухенко І.М. FICTIONALIZING A «NUKE» GARDEN IN THE U.S. NUCLEAR FICTION	92
Тарабановська О.М. ПОДВІЙНІ СУБСТАНТИВНІ КОНСТРУКЦІЇ У ЗБІРЦІ ВАДИМА ЛЕВІНА «МІЖ НАМИ»	93
Трегубов Д.Г., Трегубова І.М. САМОІДЕНТИФІКАЦІЯ УКРАЇНЦЯ У ЛІТЕРАТУРНІЙ ТВОРЧОСТІ.....	93
Трегубов Д.Г., Трегубова І.М. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ СЕНСУ НАРОДНОЇ ПІСНІ «ЇХАЛИ КОЗАКИ».....	94
Тучина Н.В. ПЕДАГОГІЧНА РЕФЛЕКСІЯ ЯК ОДИН ІЗ ІНСТРУМЕНТІВ ОВОЛОДІННЯ НОВИМ КУРСОМ МЕТОДИКИ.....	95
Халанская Н.Н. СИНОНИМИЧЕСКИЕ ПРИЧИННЫЕ КОНСТРУКЦИИ	

ПОДВІЙНІ СУБСТАНТИВНІ КОНСТРУКЦІЇ У ЗБІРЦІ ВАДИМА ЛЕВІНА «МІЖ НАМИ»

Тарабановська О.М. (Харків)

В російській віршованій мові широко представлені дефіснооформлені морфосинтаксичні одиниці «іменник-іменник»: *родина-чужбина, дом-великан*. Подібні конструкції часто називають прикладками, але в нашому дослідженні використовується назва «субстантивний біном» (СБ), яка застосовується у роботах О.О. Скоробогатової, О.В. Бувалець та деяких інших дослідників, оскільки термін «прикладка» не вживається для визначення низки подвійних субстантивних конструкцій (ПСК), елементи яких знаходяться у гіпо-гіперонімічних відношеннях, відношеннях антонімії, синонімії або являються повторенням. Мета дослідження – вивчення типів та особливостей функціонування СБ у поезії В. Левіна.

У віршах В. Левіна, написаних для дітей, широко представлені різні типи ПСК із семантико-синтаксичними відношеннями залежності, що включають в себе гіпонім/гіперонім: *лес-дубрава*, ПСК із рівноправними відношеннями, що представлені сполученнями з елементами, що повторюються: *давным-давно, темным-темно, очень-очень, вежливо-вежливо*, звуконаслідування: *ку-ку, буль-буль, динь-дилинь, топ-топ, гав-гав* та багаточленні субстантивні сполучення. В дитячій поезії В. Левіна також активно представлені багаточленні конструкції зі стрижневим словом-субстантивом, в яких прикладка виражається комплексом компонентів, що графічно об'єднані в семантичну єдність: *Рыбка-с-Двумя-Хвостами, Уики-Вэки-Воки-мышка, Уики-Вэки-Воки-кот*.

Багаточленні субстантивні конструкції (*Котенок-Который-Думал-Что-Он-Тигр, Котенок-Который-Знает-Что-Он-Котенок*) належать до оказіонально-авторських, їх функціонування у поетичному тексті є характерною рисою поезії В. Левіна. Класифікація та опис подібних конструкцій представляє інтерес для подальшого дослідження.

САМОІДЕНТИФІКАЦІЯ УКРАЇНЦЯ У ЛІТЕРАТУРНІЙ ТВОРЧОСТІ

Трегубов Д.Г., Трегубова І.М. (Харків)

Народна творчість є консервативним жанром, що зберігає згадки з історичним наповненням, в тому числі – щодо української ідентичності на підставі розлуки з батьківщиною [1]. Для України це питання набувало актуальності багато разів у різні часи. Народні пісні, що описують загибель козака, показують, що українцю в момент смерті на чужині потрібна сполучна

ланка з рідною землею. Так, Ярославна зі «Слова о полку Ігоревім» обернулась пташкою для рятування чоловіка.

У «Слові...» символом розлуки використано образи води «дунай», як позначання весняної повені: дівчата співають біля розливу, через «велику воду» їх чути у Києві, та над розливом чутно голос Ярославни. «Плач Ярославни» – це узагальнена туга матері, сестри, дружини за воїном у військовому поході. Схожий настрої воїна показує М. Гайворонський у пісні «Їхав козак на війноньку».

Пошук українцем кращої долі на чужині описує І. Франко словами: «Рідну країну з слізьми споминав / Але з прокляттям із неї тікав». О. Стороженко розкриває емоційний стан людини у разі повернення на рідну Україну: «стане легенько, мов на крилах тебе підняло!». Не існує людини без коренів, і якщо вона їх забула, їй потрібне чарівне «євшан-зілля», за формулюванням І. Калинець: «для оспалих духом – гіркий полин, гіркота життя наvertsають людину до початків».

Сучасні автори продовжують добирати символи самоідентифікації українця. Так, М.М. Ткач у пісні «Моя Україно» використовує: білявка-хатина, пшеничний колос, колиско-каліно; Тіна Кароль у пісні «Україна – це ти» згадує «татові слова» – переконання та «маміні пісні» – емоційну самоідентифікацію. Таким чином, культурна ідентичність українців має докази, закріплені у літературній спадщині.

Література

1. Трегубов Д.Г., Трегубова І.М. Розгляд проблеми розлуки козака з Україною в народних піснях. *Література й історія*. ЗНУ, 2018. С. 150–151. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7936>.

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ СЕНСУ НАРОДНОЇ ПІСНІ «ЇХАЛИ КОЗАКИ»

Трегубов Д.Г., Трегубова І.М. (Харків)

Аналіз в історичній площині багатьох українських народних пісень демонструє наявність розриву між первинним змістом і сучасним розумінням сюжету. Наприклад,

відновлення загубленого сенсу потрібно для сюжетів із загальною формулою «зводитель дівчини». Даний сюжет характеризується значною поширеністю на території України та за її межами, що вимагає систематизації.

Найбільш відомий варіант відображено у пісні «Їхали козаки із Дону додому, / Підманули Галю – забрали з собою...», що завершується спаленням дівчини під сосною (в західноукраїнській традиції – потопленням дівчини в Дунаї). Основою даного сюжету є феномен пісенного відображення неетичних дій чоловіків на фоні необачної поведінки дівчини, що призводить до її загибелі [1]. Тим не менш, більш глибокий аналіз дозволяє виявити в цьому сюжеті елементи